

Súhrnná správa

ECVET Agent Výskumná štúdia

Spracoval Meath Partnership
Február 2015

Obsah

Úvod	3
Metodológia a profil účastníkov výskumu	4
Odporúčania pre rozvoj vzdelávacích programov.....	5
Spôsob odbornej prípravy a spôsob výučby	6
Akreditácia	6
Prekážky brániace účasti na vzdelávaní a udržateľnosť	6
Plánovanie školenia	7
Navrhovaný obsah predmetu	7
Osnovy doplnkových podpôr	8
Slovo odborníkov	8
Záver.....	9

Úvod

Cieľom Stratégie Európa 2020 je zvýšiť mieru zamestnanosti európskych občanov vo veku od 20 do 64 rokov veku na 75%. Údaje prevzaté zo štúdie Rozvojového programu OSN (UNDP) z roku 2011 uvádzajú, miera zamestnanosti u rómskych dospelých je nižšia ako 30% a až 90% rómskych domácností žije v podmienkach, ktoré sa nachádzajú pod hranicami chudoby daných krajín (UNDP, 2011). Po zverejnení "Rámca EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov do roku 2020", ktorý schválila Európska komisia v roku 2011, došlo v celej Európe k nárastu iniciatív a projektov v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, zdravotníctva a bývania rómskej komunity; členské štáty EÚ sa predhľadali vo vykonávaní reforiem vo svojich vnútroštátnych integračných politikách.

Rómske obyvateľstvo v Európe je najväčšou etnickou menšinou na kontinente. Odhadovaný počet je 10 – 12 miliónov v celej Európe, z toho približne 6 miliónov osôb žije na území EÚ a väčšina z nich sú občania EÚ. Napriek ich počtu a ich právnemu postaveniu občanov EÚ štatistiky dokazujú, že Rómovia majú nízku úroveň dosiahnutého vzdelania, zlé ekonomické postavenie, nedostatočné bývanie a nedostatočný prístup k službám a zdravotnej starostlivosti. Iba 15% mladých dospelých Rómov dosiahne stredoškolské alebo odborné vzdelanie a miera zápisov rómskych detí na základných školách zriedka dosiahne 50% v porovnaní s ostatnou populáciou (UNDP, 2011). Znevýhodnení a v celej Európe vylúčení Rómovia sú neustále segregovaní od väčšinovej spoločnosti a často sa ocitajú na okraji spoločnosti, v riziku chudoby a deprivácie. Programy, ktoré sú pre týchto ľudí navrhnuté tak povediac „od stola“, sú častokrát nevhodné a pre nich neprístupné.

Hlavným cieľom výskumného procesu projektu ECVET Agent bolo vytvoriť vedomostnú základňu, na ktorej bude učebný plán ECVET AGENT postavený. Táto základňa bude budovaná prostredníctvom spätnej väzby členov rómskej komunity v každej partnerskej krajine a na základe konzultácií s odborníkmi z podnikateľského a poľnohospodárskeho prostredia.

Táto správa obsahuje zhrnutie základného a terénneho výskumu realizovaného partnermi projektu a výstižný zoznam základných odporúčaní potrebných pre podobu, vývoj a tvorbu vzdelávacích osnov projektu ECVET Agent.

Jednotlivé špecifické výskumné správy z Rumunska, Rakúska, Slovenska, Chorvátska, Talianska a Írska sú k dispozícii na webových stránkach projektu www.ecvet-agent.eu.

Metodológia a profil účastníkov výskumu

Výskumný proces projektu ECVET Agent mal dvojaký cieľ:

1. Zabezpečiť včasné zapojenie a aktivizáciu primárnych cieľových skupín projektu, ako napr. dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie, najmä z rómskej komunity
2. Zistiť potreby a požiadavky cieľovej skupiny na odbornú prípravu v oblasti poľnohospodárskeho podnikania

Primárny výskum bol realizovaný každým partnerom projektu s najmenej 40 osobami z cieľovej skupiny a minimálne s 2 odborníkmi v oblasti vzdelávania a podnikania v poľnohospodárstve. V záujme zabezpečenia jednotného výskumného procesu Meath Partnership vyvinul spoločnú výskumnú schému, ktorá bola schválená a implementovaná v rámci konzorcia projektu. Partneri využili zmiešanú výskumnú metodiku dotazníkov, on-line prieskumov, fókusových skupín, telefonických a/alebo face-to-face rozhovorov a použili taktiež svoje siete miestnych zainteresovaných strán a klientskych databáz tak, aby dosiahli stanovený počet výberového zisťovania: 40 rómskych a dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie.

V rámci konzorcia bolo prostredníctvom dotazníkového prieskumu zapojených celkovo 294 koncových účastníkov z cieľovej skupiny a bolo zrealizovaných 16 expertných rozhovorov. Členenie je uvedené v tabuľke 1.

Krajina	Účastníci	Experti
Rakúsko	40	2
Rumunsko	46	5
Írsko	40	2
Slovensko	90	3
Taliansko	40	2
Chorvátsko	41	2

Tabuľka 1: Rozdelenie respondentov výskumu podľa krajín

Z 294 účastníkov výskumu bolo 64% mužov a väčšina účastníkov uviedla, že boli dlhodobo nezamestnaní, bez práce a v súčasnej dobe sú vedení ako uchádzači o zamestnanie počas doby dlhšej ako 2 - 5 rokov.

V rámci výskumnej vzorky bola zastúpená veková rôznorodosť respondentov od 16 do 65+ rokov. Ako vyplýva zo sekundárneho výskumu a analýzy cieľovej skupiny, zistenia potvrdili predpokladaný profil cieľovej skupiny v oblasti vzdelania a zručností, čo bolo deklarované nízkou úrovňou dosiahnutého vzdelania a slabými zručnosťami respondentov.

Na otázku, ako vnímajú dôvody ich nezamestnanosti, respondenti odpovedali najčastejšie nasledovne: nie je dostatok pracovných miest; nedostatočná úroveň vzdelania, postoj zamestnávateľov/nepoznajú správnych ľudí a nedostatok relevantných skúseností.

Keďže sa projekt ECVET Agent zaoberá potenciálom samostatnej zárobkovej činnosti cieľovej skupiny ako cesty z nezamestnanosti a ekonomickej deprivácie, bol hodnotený taktiež ich postoj k samostatnej zárobkovej činnosti. Výsledky sa značne líšili, od 58,9% pozitívne naklonených odpovedí k samostatnej zárobkovej činnosti na Slovensku k 10% v Chorvátsku. S vybranou cieľovou skupinou je potrebné rozvíjať pozitívny prístup k samostatnej zárobkovej činnosti a zdôrazňovať výhody samostatne zárobkovej činnosti ako reálnej možnosti pre zlepšenie sociálno-ekonomické postavenia jednotlivca. Predchádzajúce skúsenosti z poľnohospodárstva, pestovania zeleniny a podnikania boli medzi výskumnou vzorkou nesúrodé, s nie konzistentnými tvrdeniami. Súčasne možno konštatovať, že v oblasti zručností, vedomostí a kompetencií potrebných na vybudovanie podnikania nemajú účastníci dostatočne silné zázemie.

Odporúčania pre rozvoj vzdelávacích programov

Podrobný prehľad zozbieraných odpovedí z výskumných dotazníkov, ako aj rozhovory s odborníkmi, si môžete pozrieť v úplnom znení Výskumnej správy ECVET Agent, ktorá je k dispozícii na webových stránkach projektu www.ecvet-agent.eu. Odporúčania na podobu, vývoj a tvorbu vzdelávacích osnov projektu ECVET Agent boli odvodené zo získaných dát, ktoré analyzovala organizácia Meath Partnership. Tieto odporúčania, ktoré sú uvedené v texte nižšie, budú tvoriť rámec pre vypracovanie vzdelávacích osnov. Na základe výskumu, ktorý bol realizovaný v rámci projektu ECVET Agent môžeme konštatovať, že pri navrhovaní vzdelávací program pre rómske spoločenstvo musí byť braných do úvahy niekoľko kritérií. Ako napríklad kritérium psychologické a antropologické, ale taktiež organizačné záležitosti a skutočný obsah učiva, ktorému by mala byť venovaná osobitná pozornosť.

Spôsob odbornej prípravy a spôsob výučby

Vo všetkých partnerských krajinách respondenti výskumu dôrazne vyjadrili preferenciu praktického kinestetického¹ kurzu. Mali by záujem o vzdelávací program, ktorý ponúka praktické semináre, predvádzanie zručností, profesionálny mentoring, prípadové štúdie, pracovné stáže, skúsenostné učenie a študijné pobyty. Tento výučbový štýl bol neporovnateľne žiadanejší ako samo riadené, alebo on-line vzdelávanie. Na základe výsledkov výskumu sa odporúča, aby malo pilotné školenie formát tvárou v tvár (Face to face) s obmedzenými ICT komponentmi (informačné a komunikačné technológie) kvôli pozorovaným kvalifikačným obmedzeniam cieľovej skupiny v tejto oblasti. Analýza odborných rozhovorov a dát z prieskumu potvrdzuje, že úroveň vyššieho individuálneho učenia je medzi cieľovou skupinou veľmi nízka. Preto by mal spôsob výcviku používať tradičné, na študenta zamerané prístupy, podporu vzdelávania a rozvoj praktických vedomostí. Respondenti taktiež navrhli, aby bola prax a/alebo praktické inštruktáže zaradené už do pilotného výcviku. Považujú to za prospešné.

Akreditácia

Problémy s jazykom alebo s gramotnosťou cieľovej skupiny môžu byť prekážkou pri vzdelávacích programoch, ktoré sú závislé na písaní, čítaní a hodnotení. Vzdelávací program by mal preto obsahovať prvky, ktoré sú praktické a verbálne. Z tohto dôvodu nie je pre cieľovú skupinu Rómov akreditácia vnímaná ako dôležitý faktor, môže sa totiž pre túto skupinu javiť ako príliš zložitá a textovo orientovaná.

Prekážky brániace účasti na vzdelávaní a udržateľnosť

Medzi hlavné bariéry vzdelávania, ktoré identifikovala cieľová skupina vo všetkých partnerských krajinách, patria náklady na školenia, ďalej sú to kurzy, ktoré majú irelevantný obsah vzdelávacích potrieb pre cieľovú skupinu, geografické umiestnenie výcviku a časový záväzok potrebný na dokončenie výcviku. Z týchto dôvodov je potrebné implementovať vzdelávací program v menších skupinách na rôznych miestach tak, aby sa znížila finančná a časová záťaž účastníkov a rovnako zväžiť poskytovanie školenia priamo v rómskych komunitách. S ohľadom na udržanie účastníka, výsledky výskumu ukazujú, že je potrebné identifikovať motivačné faktory platné pre cieľovú skupinu a jasne deklarovat dôvody, prečo sa podieľať na pilotnom vzdelávaní. Preto je dôležité, aby si konzorcium s cieľovou skupinou vybudovalo vzájomnú dôveru. Toto môže byť dosiahnuté prostredníctvom rôznych nástrojov; avšak v niektorých partnerských krajinách bola ako požiadavka na úspech identifikovaná potreba "kompenzácie" za účasť na vzdelávaní. To znamená, že partneri

1 Fyzický - Dávate prednosť používaniu tela (ruky a hmat).

projektu by mali pokryť cestovné náklady účastníkov, aby znížili ich finančnú záťaž. Ďalšie navrhované stimuly obsahujú kompenzáciu "príležitostných nákladov", čo znamená potenciálne príjmy, ktoré by účastníci mohli zarobiť počas hodín, ktoré strávia na kurze. Pre úspešnú realizáciu kurzu bolo navrhnuté, aby účastníci podstúpili testovanie a do pokračovania kurzu boli vybraní len tí, ktorí majú skutočne záujem alebo predchádzajúce skúsenosti s poľnohospodárskymi prácami a pestovaním zeleniny.

Plánovanie školenia

Odpovede na otázky týkajúce sa vhodnej frekvencie tréningu sa významne líšia. V rámci partnerských krajín boli napr. v Írsku ako vhodná doba na školenie identifikované 1-2 dni v týždni, Slovensko a Taliansko preferuje 5 dní v týždni, rumunskí respondenti uviedli ako vhodnú dobu na školenie 5 hodín týždenne a Rakúšania preferujú školenia počas 3 až 4 dní v týždni. Vzhľadom na tento fakt je potrebné, aby bola partnerom umožnená určitá flexibilita pri poskytovaní vzdelávania tak, aby tréning poskytol relevantný a praktický výcvik, ktorý je prístupný obyvateľom rómskych komunít v príslušnej lokalite.

Navrhovaný obsah predmetu

Pri návrhu osnovy by mal byť partnermi zohľadnený nasledujúci zoznam navrhovaných modulov a do finálneho dokončenia obsahu učiva by mali byť zapojení členovia cieľovej skupiny tak, aby sa zabezpečilo, že vzdelávacie moduly budú pre nich vhodné a potrebné:

Témy súvisiace s rastlinnou výrobou	Témy súvisiace s podnikaním
<ul style="list-style-type: none">➤ Pestovanie potravín a zeleniny➤ Monitorovanie škodcov a hnojenie➤ Ochrana a starostlivosť o rastliny➤ Spracovanie poľnohospodárskych produktov➤ Bezpečné používanie strojov (traktory a vysoko zdvižné vozíky)➤ Ekologický prístup k hospodáreniu (ekologické poľnohospodárstvo)➤ Kompostovanie a hnojenie➤ Chov zvierat	<ul style="list-style-type: none">➤ Nastavenie podnikania (daňové, právne a poistenie)➤ Financovanie vášho podnikania➤ Predaj a marketing poľnohospodárskych produktov➤ Časový manažment pre úspešné podnikanie➤ Obchodná etika (prijateľné správanie)➤ Miestne poľnohospodárske trhy a obchodné príležitosti➤ Typy obchodných zriadení, t. z. sociálne podnikanie, alebo

➤ Príležitosti v miestnom poľnohospodárskom sektore	družstevné modely
➤ Bezpečnosť potravín a hygienické základy	➤ Vyjednávanie
	➤ Duševná hygiena a osobný rozvoj

Osnovy doplnkových podpôr

Na základe analýzy národných správ z jednotlivých partnerských krajín, v ktorých má byť pilotný výcvik realizovaný, je potrebné, aby mal každý partner prístup k nasledujúcim zdrojom:

- Zem (pôda/záhradka alebo poskytnutá pôda)
- Zariadenie
- Suroviny (semená, plodiny, zelenina atď.)
- Skúsený a kultúrno-citlivý tréner
- Jednotní a angažovaní učitelia
- Podpora z ďalších zúčastnených strán a agentúr
- Podpora školenia vo vzťahu k zabezpečeniu stravy pre účastníkov pred alebo po každom tréningu, náklady na deti a / alebo doprava atď.

Analýza skúmaných odpovedí tiež zdôrazňuje, že je potrebné zahrnúť plánovanie doplnkových podpôr do návrhu osnov. Tieto doplnkové podpory budú môcť študenti využiť po ukončení vzdelávacieho programu. Výskum taktiež zdôrazňuje, že partneri projektu musia u účastníkov pestovať kladný vzťah k samostatnej zárobkovej činnosti tým, že účastníkom priblížia povzbudzujúce príklady úspešných podnikateľov z rómskej komunity.

V nadväznosti na to by mali partneri navrhnúť a vyvinúť kariérne plánovanie, ktoré zdôrazní ďalšie kroky, ktoré by mohli účastníci použiť ako pomoc pri zakladaní ich podnikania. Tieto prostriedky by mali zdôrazniť mimo projektovú podporu existujúcich služieb, ponuky a vzdelávacích programov v ich krajine.

Rovnako bolo tiež zdôraznené, že partneri projektu by mali cieľovým skupinám ukázať význam projektu vo vzťahu k zamestnateľnosti a to nielen pokiaľ ide o samostatne zárobkovú činnosť, ale aj vo vytváraní praktických obchodných znalostí, ktoré môžu byť použité vo svete práce. V tomto ohľade, integračná stáž, odborná prax a/alebo zamestnanie, a tieňové aktivity obsiahnuté vo vzdelávacích osnovách zvýšia zamestnateľnosť účastníkov.

Slovo odborníkov

Odborníci, ktorí boli v rámci konzorcia oslovení, ponúkli partnerom niektoré cenné poznatky z oblasti práce s rómskou komunitou, vrátane niektorých ďalších odporúčaní pre

poskytovanie odbornej prípravy. Odporúčania obsahovali rôzne formy čítania, písania a IT gramotnosti.

Po prvé, odborníci zdôraznili nesúlad medzi vnímaním účastníka s nízkou úrovňou gramotnosti a technickými kapacitami. Nemusí to jednoznačne znamenať, že takýto účastník nedisponuje zručnosťami a kompetenciami na založenie vlastného podnikania. Odborníci zdôraznili, že partneri by si mali uvedomiť mieru náročnosti stať sa podnikateľom a mať to na pamäti pri vytváraní obsahu učiva. Tu je dôležité zdôrazniť, že samostatná zárobková činnosť nie je príjemná ani jednoduchá cesta, ako sa dostať z nezamestnanosti, o to viac, že si vyžaduje pochopenie všetkých aspektov podnikania a finančného riadenia a plánovania, rovnako ako znalosti predaja a marketingu, komunikačné zručnosti, vzťahy so zákazníkmi, riadenie času, atď.

Po druhé, odborníci zdôraznili, že pri príprave vzdelávacích osnôv je potrebné zohľadniť rómsku kultúru a spôsoby jej práce. Jedným z návrhov, ako dosiahnuť tento cieľ, je zapojiť do navrhovania a implementácie osnôv "vodcu skupiny" z vnútra rómskej komunity. Tým sa zabezpečí rešpektovanie potrieb rómskej komunity a vzdelávací program ECVET Agent nastolí vzájomnú dôveru od samého počiatku. V nadväznosti na to odborníci tiež zdôraznili, že náklady na zakladanie podnikov v poľnohospodársko-potravinárskom a záhradníckom odvetví sú vysoké a pre úspešné založenie firmy budú účastníci potrebovať prístup k pôde a zariadeniam (zakúpeným alebo prenajatým) a k surovinám, rovnako ako zabezpečenie súladu s vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Projekt ECVET Agent je odborníkmi vnímaný ako ambiciózny, pretože jeho cieľom je vštepiť zručnosti a schopnosti príslušníkov rómskej komunity, ktoré povedú k samostatnej zárobkovej činnosti a taktiež sa usiluje o prekonanie finančných a iných prekážok, čo odborníci považujú za veľmi pozitívny krok vpred pri riešení potrieb rómskej komunity.

Záver

Zamestnanosť je jedným zo základných a určujúcich predpokladov pre sociálnu integráciu. V záujme zabezpečenia sociálneho začlenenia tejto znevýhodnenej cieľovej skupiny, zlepšenia ich dosiahnutého vzdelania a praktických zručností, čo zvýši ich zamestnateľnosť je nutné, aby miestne, národné a európske politiky reagovali na obchodné spôsobilosti tejto cieľovej skupiny a prijali stratégie na podporu podnikateľských tendencií skupiny obyvateľov, ktorá už tradične uprednostňuje samostatne zárobkovú činnosť pred zamestnaním. Politici si musia uvedomiť, že kľúčom ako dosiahnuť zaistenie súdržnejšej spoločnosti pre rómske komunity, je pragmatický spôsob povzbudzovania cieľovej skupiny, aby sa jej členovia stali aktívnymi členmi spoločnosti a ekonomiky, zamestnancami alebo samostatne zárobkovými osobami.

Dlhodobo nezamestnaní jednotlivci patria medzi najväčšie skupiny spoločnosti ohrozené znevýhodnením a chudobou. Pokiaľ ide o hospodársku súťaž na trhu práce, dlhodobo nezamestnaní Rómovia čelia rovnakým ťažkostiam ako nerómski uchádzači o zamestnanie, ale navyše ešte čelia ďalšej diskriminácii a kultúrnemu odcudzeniu. To má za následok, že Rómovia Európskej únie žijú v neprijateľných ekonomických podmienkach, čoho dôkazom je takmer 70% nezamestnanosť a fakt, že 90% rómskych domácností žije pod národnou hranicou chudoby (UNDP, 2011).

Z vyššie uvedených údajov je zrejmé, že súčasné stratégie pre integráciu Rómov do vzdelávacích programov a na trh práce nefungujú, pretože nízka úroveň dosiahnutého vzdelania a nedostatočná pracovná prax bráni ich vyhliadkam na zamestnanie. Vzdelávacie osnovy ECVET Agent budú priekopníkom v oblasti, ktorá sa zameriava výlučne na potreby dlhodobo nezamestnaných a rómskych uchádzačov o zamestnanie; navrhne učebný plán šitý na mieru ich potrebám (obsah, trvanie a podobu) a vyvinie rôznorodé podpory na založenie samostatne zárobkovej činnosti. Cieľom výskumného procesu bolo zistiť, ako by mal vzdelávací program vyzeráť a čím by partneri mali proces návrhu osnov začať. Na základe odpovedí získaných od 264 respondentov, partneri majú teraz jasnú predstavu o tom, ako by mal byť vzdelávací program navrhnutý tak, aby sa zabezpečilo, že sa zameria na vzdelávacie potreby tejto znevýhodnenej cieľovej skupiny.

Nezamestnanosť obmedzuje jedincovu sebaúctu, sebavedomie a osobný rozvoj. To môže mať negatívny vplyv na rodinný život a na deti, u ktorých sa tento proces generačnej nezamestnanosti môže stať systémovým, pretože si deti neosvojujú dobré pracovné návyky od svojich rodičov a súrodencov. Nedostatok vhodných vzdelávacích a pracovných príležitostí môže predĺžiť tento bludný kruh chudoby v rodinách a komunitách s nízkym príjmom.

Konzorcium ECVET Agent preto apeluje na rómskych uchádzačov o zamestnanie, ktorí sú vybavení vedomosťami, zručnosťami a podporou, ktorú potrebujú na začatie vlastného podnikania, aby prevzali kontrolu nad svojou vlastnou ekonomickou situáciou a pozitívne ovplyvnili svoj sociálny, ekonomický a rodinný život a vymanili sa zo "zaškatuľkovania" znevýhodnenej komunity do vopred vyrobenej vládnej iniciatívy, ktorá ponúka len krátkodobé riešenia dlhodobého problému.

Na základe vykonaného výskumu je zrejmé, že existuje skutočná potreba pre tento typ vzdelávacieho programu a podpory u rómskej populácie Európy. Odporúčania cieľovej skupiny a odborníkov budú tvoriť vedomostnú základňu osnov, ktoré budú navrhnuté partnermi projektu.